

TRONS ENHET

Läran om kyrkogemenskap

AV

STAFFAN BERGMAN

Innehåll

Den moderna ekumeniken och Joh. 17.....	3
1. Trons enhet är först och främst en osynlig gemenskap med den ende sanne Guden	3
2. Trons enhet är också en osynlig gemenskap mellan dem som tror på den ende sanne Guden.....	5
3. Trons enhet tar sig uttryck i en synlig, kyrklig gemenskap mellan dem som öppet och enigt bekänner sig till allt vad den ende sanne Guden lär i sitt heliga Ord	7
4. Trons enhet strävar att gå samman med alla som bekänner samma tro.....	12
5. Trons enhet avskiljer sig från dem som bekänner en annan tro	14
6. Genom trons enhet vill Gud bevara kyrkan från det onda.....	20
7. Genom trons enhet vill Gud låta kyrkan vittna för världen	22
8. Kampen för trons enhet upphör inte förrän i härligheten.....	23

Den moderna ekumeniken och Joh. 17

I vårt ekumeniska århundrade har väl få kapitel i Bibeln citerats så flitigt som Joh. 17, och då särskilt Jesu ord om ”att de alla skall vara ett” (v. 21).^{*} Detta ord har man tacksamt tagit till intäkt för att blanda olika kyrkor och bekännelser i en enda stor gryta. Av soppan i denna gryta bjuder man sedan världen att äta, ty Jesus har ju sagt, menar man, att bara splittringen upphör och kyrkorna blir ett, så kommer världen att tro.

Detta är emellertid en grov vantolkning av Joh. 17. När Jesus talar om att vara ett, syftar han inte alls på någon slags paraplyorganisation som t.ex. Kyrkornas Världsråd, där huvudsaken tycks vara att man är medlem, medan det man tror på i lärohänseende är en bisak.

Denna typ av enhet står i strid med Jesus och Skriften. Dess företrädare tror inte på att det finns någon evig, absolut sanning som man kan enas om. Det är därför i själva verket fråga om en otrons enhet. Den enhet som däremot Jesus talar om och ber så innerligt för i sin översteprästerliga förbön i Joh. 17, är en trons enhet, en levande och gudomlig enhet som bygger på sanning och tro. Den enheten är inte något som kan organiseras fram. Den skapas och uppehålls av den Helige Ande som uppväcker tro på och lydnad för Guds Ord.

Enhet och gemenskap är huvudtemat i Joh. 17. Först talar Jesus om Sonens enhet med Fadern (v. 1-5), sedan om enheten mellan apostlarna (v. 6-19) och slutligen om enheten mellan alla troende (v. 20-26).

Vi skall i denna framställning begränsa oss till att utifrån Joh. 17 säga något om trons enhet och gemenskap och dess praktiska tillämpning i vår tid.

1. Trons enhet är först och främst en osynlig gemenskap med den ende sanne Guden

Jesus säger i sin bön: ”Detta är evigt liv: att de känner dig, den ende sanne Guden, och Jesus Kristus, som du har sänt” (v. 3). Det eviga livet enligt Bibeln är

---

^{*} De nytestamentliga citaten i denna skrift återges enligt Hedegårds översättning "NT på vår tids språk".

inget fristående liv. Det är ett liv i djup gemenskap med Gud. Genom synden har människan förlorat detta liv och blivit andligen skild från Gud. Denna skilsmässa kallar Bibeln för död. Men Jesus har fått makt att ge liv åt syndare, skilda från Gud. Hans makt har sin grund i att han kommit för att ”fullborda den gärning” som han fått i uppdrag att utföra (v. 4). Gärningen är hans försoningsoffer på Golgata för alla människors synder. Den har skett i fullkomlig gudomshet med Fadern, och därigenom har Sonen förhärligat Fadern och Fadern Sonen (v. 1, 5).

Begreppet ”härlighet” förekommer ofta i Skriften (hebr. *kabod*, grek. *doxa*). Det är ett uttryck som nästan uteslutande används om Guds väsen. Det är strålglansen från Gud. Att Jesus förhärligas beror på att han i likhet med Fadern är sann Gud. Honom tillkommer gudomlig ära, makt och härlighet. I hans försoningsverk på jorden uppenbaras Guds frälsande härlighet.

Jesus har således kommit och tagit bort våra synder för att vi skall ha liv, dvs gemenskap med Gud, eller som Jesus uttrycker det: ”känna” den ende sanne Guden. Den som tror på Jesus och tar emot syndernas förlåtelse i hans namn har evigt liv. Så blir en andligen död människa levande, en syndare frälst. Och varje gång det sker, blir Gud förhärligad. Ty en sann omvändelse innebär att Gud får äran för allt. Vi har här inget att komma med, inget att visa upp annat än synd och ogudaktighet. När Anden kallar oss till Kristus och livet genom evangelium, kan vi bara ta emot det som en oförtjänt gåva. Eller med andra ord: Genom tron allena har vi gemenskap med den ende sanne Guden.

Denna gemenskap är ett andligt, inre liv och är därför osynlig. Hjärtats tro, som förenar oss med Gud, är inte heller synlig. Jesus säger också att Guds rike inte kommer på sådant sätt, att det kan ses med ögonen. Det är inom oss (Luk. 17:20-21).

En yttre synlig kyrkotillhörighet är således inte någon garanti för att en människa äger livet med Gud. Och det står inte i någon människas makt att skåda in i andras hjärtan och med absolut säkerhet konstatera: Här har vi en levande tro! Det är något som bara Gud kan göra. Därför heter det: ”Herren känner de sina” (2 Tim. 2:19). Han ensam vet vilka av alla dem som kallar sig kristna som också verkligen är det och hör med till hans kyrka.

En kristen människas tro är som en osynlig tråd mellan henne och Gud. Men det betyder inte att gemenskapen med Gud är överklig på något sätt, eller är osäker och skör. Den är i högsta grad verklig, levande och stark. Genom tron är vi ett med den treenige Guden. Jesus säger: ”jag i dem och du i mig” (v. 23). Men denna enhet är som sagt andlig och osynlig. Den vertikala förbindelsen kan våra ögon inte se.

2. Trons enhet är också en osynlig gemenskap mellan dem som tror på den ende sanne Guden

Alla som äger en sann tro på Jesus Kristus har gemenskap med varandra. De är ett, eftersom de alla är ett med Gud. Den vertikala linjen ger även en horisontell gemenskapslinje: den kristna kyrkan.

När Jesus ber ”att de alla skall vara ett, och att, liksom du, Fader, är i mig och jag i dig, också de skall vara i oss” (v. 21), så skall vi komma ihåg att det är en given och existerande enhet det är fråga om, inte någon slags enighet som så småningom skall växa fram. Den översättning NT 1981 har av denna vers är missvisande. Där står det ”att de alla skall bli ett”. Översättningen är uppenbarligen påverkad av den moderna, ekumeniska drömmen om en enda, stor paraplykyrka i framtiden. Men Jesus använder inte en verbform med innebörden ”skall bli”. Han talar om att de skall vara – fortsätta att vara – ett. I likhet med vad som sägs om apostlarna (v. 11), så är det här fråga om att bli bevarad i trons enhet, i den djupa, andliga och innerliga enhet mellan de troende som Jesus t.o.m. jämför med den som råder mellan Fadern och Sonen.

Oavsett vilken ras, vilket land eller vilket kyrkosamfund en troende människa tillhör här på jorden, så är hon ett med alla andra sanna kristna, vare sig hon känner dem eller inte. Det finns bara en kyrka, eftersom det bara finns en enda Kristus som genom tron bor i alla kristnas hjärtan. Denna kyrka är i sig själv osynlig. Den är som aposteln säger ”ett heligt tempel i Herren... ett hus, där Gud bor genom sin Ande” (Ef. 2:21,22). Allt som gör kyrkan till *Una Sancta*, den enda heliga kyrkan, inför Gud – hjärtats tro, Kristus, Anden – är sådana andliga realiteter som inte kan ses av oss. Kyrkan är inte ett synligt, jordiskt rike. Hon är en trosartikel: ”Jag tror på den Helige Ande, en helig allmänlig kyrka, de heligas samfund...” Till sitt innersta väsen är således kyrkan en osynlig gemenskap, ett andligt broderskap i Kristus, som inte kan begränsas till ett visst kyrkosamfund eller till ett visst land och folk. Det enda vi vet är att kyrkan finns överallt där den Helige Ande genom Ordet i dess olika former för människor till en levande tro på Jesus Kristus.

Luther hävdade med kraft den osynliga kyrkan. Reformationens kyrkobergrepp är en direkt följd av den bibliska och trösterika läran om syndares rättfärdiggörelse inför Gud genom tron allena. Därför heter det i Augustana: ”kyrkan, i egentlig mening, är de heligas och sant troendes samfund” (SKB* s. 59), och i Apologin: ”Om vi bestämma kyrkan endast som ett yttre rike av gudfruktiga och ogudaktiga, så skulle man icke förstå, att Kristi rike består i

---

* SKB = Svenska kyrkans bekännelseskriterier, 1957 års upplaga.

hjärtats rättfärdighet och förlänandet av den helige Ande” (SKB s. 176). Luthers frontställning både mot höger och vänster, både mot Rom och mot ande- rörelserna eller svärmarna, gällde också kyrkosynen. Dessa sökte, fast på olika sätt, göra *Una Sancta* till ett synligt jordiskt rike. Men för Luther var och förblev kyrkan till sitt innersta väsen en osynlig storhet. Varhelst på jorden en människa finns som verkligen tror Skriftens evangelium, så är hon oavsett yttre kyrkotill- hörighet medlem i *Una Sancta*, den kyrka som Gud allena ser.

Den enda sanna kyrkan är en odelbar enhet. Hon kan inte delas upp i flera kyrkor. Hon är inte en eller flera organisationer utan en enda levande organism. Aposteln kallar kyrkan för Kristi kropp i vilken de kristna är lemmar (Rom. 12:5, 1 Kor. 12:12 ff., Kol. 1:24). Och Kristi kropp kan inte delas, inte bestå av sargade, blödande, halvt avslitna lemmar, vilket ibland hävdas av den moderna ekumeniken. Den osynliga kyrkan är hel. Antingen är man lem i Kristi kropp, eller så är man det inte.

Trosbekännelsens kyrka består av idel troende, heliga människor, som rättfärdiggjorts, renats från synden och blivit Guds barn. Hon skall som det står i Augustana ”äga bestånd till evärdelig tid” (art. VII). Jesus säger om denna kyrka: ”dödsrikets portar skall inte besegra den” (Matt. 16:18). Det betyder att onskans makter aldrig skall kunna få makt över henne eller utplåna henne.

När profeten Elia bara såg på det som syntes, på avfallet från Guds Ord, baalsdyrkan och fiendernas slakt av de trogna, så trodde han det var ute med Guds kyrka. Han kände det som om det bara var han kvar som ännu inte dräpts. Men Gud avslöjade för honom att det fanns sju tusen i Israel som inte hade böjt knä för Baal och inte givit honom sin hyllningskyss (1 Kon. 19:18). Detta är en bild av kyrkan som alltid finns, även om hon tidvis kan se ut att vara helt förintad.

I denna andliga, osynliga och oöverbanneliga kyrka är alla fullkomligt ett med varandra i Kristus. Alla i *Una Sancta* tror i sina hjärtan ett och detsamma: att de blir saliga inte på grund av sina gärningar eller sina förtjänster, utan uteslutande på grund av gudamänniskan Jesus Kristus och hans ställföreträdande försonings- gärning. Genom ett och samma evangelium har de alla fötts på nytt av Guds Ande och upptagits i Guds familj. Hos dem finns ingen medveten olydnad mot Kristus. De kan inte tänka sig att stå honom emot i något enda av hans ord. Skulle de likväl fara vilse på någon punkt, så ändrar de sig så snart Skriftens mening står klar för dem.

Tron ser vi inte. Den enda sanna kyrkan ser vi inte. Kyrkans inre enhet i Kristus ser vi inte. Först på den yttersta dagen skall *Una Sancta* bryta fram i

synlig härlighet: ”Då skall de rättfärdiga lysa som solen i sin Faders rike” (Matt. 13:43). Men till dess måste hon förbli en trosartikel.

Finns det då ingenting som vi kan se i detta sammanhang? Helt visst gör det det. Jesus ber i v. 21 att de kristna skall vara ett ”för att världen skall tro, att du har sänt mig”. Då måste det ju finnas något som världen kan se. Även om kyrkan inte i sig själv syns, så har hon *synliga kännetecken* som visar var hon finns. Allt detta uttrycks fint i Apologin med följande ord.

Men kyrkan är icke blott en gemenskap i yttre ting och ordningar såsom andra världsliga samfund, utan den är i grunden en trons och den helige Andes gemenskap i våra hjärtan, men den har likväl yttre kännetecken, så att man kan känna igen den, nämligen den rena evangeliska läran och förvaltandet av sakramenten i överensstämmelse med Kristi evangelium. (SKB s. 175)

Det förnämsta och viktigaste kännetecknet är Guds Ord. Kyrkan och Ordet kan inte skiljas åt; där den ena finns, finns det andra. Luther uttrycker det så: ”Guds Ord kan inte vara utan Guds folk, å andra sidan, Guds folk kan inte vara utan Guds Ord.”

3. Trons enhet tar sig uttryck i en synlig, kyrklig gemenskap mellan dem som öppet och enigt bekänner sig till allt vad den ende sanne Guden lär i sitt heliga Ord

Tron ger sig alltid till känna. ”Ty vad hjärtat är fullt av, det talar munnen” (Luk. 6:45), säger Jesus. Paulus säger samma sak med dessa ord: ”Ty med hjärtat tror man, vilket leder till rättfärdighet, och med munnen bekänner man, vilket leder till frälsning” (Rom. 10:10). Den rätta av Guds Ande verkade tron kan inte tåga utan måste tala. Den måste få utlopp på olika sätt. Annars dör den. Kristna sätter inte ljuset under skäppan, utan låter det lysa för alla som är i huset (Matt. 5:15).

Så har tron en synlig yttersida. Den kristna kyrkan är ingen dold organisation som smyger sig fram i mörkret och talar hemlighetsfullt och dunkelt om sådant som är begripligt bara för de invigda. Den förkunnar, vittnar och lever ut sin tro i ord och gärningar.

Det är just genom denna synliga och hörbara bekännelse i ord och handlingar som kristna kan känna igen varandra och sluta sig samman till en församling eller kyrka, till en yttre gemenskap i bön och gudstjänst, diakoni och mission. Vi vet – till skillnad från Gud – inte mycket om en annan människas tro, förrän hon öpp-

nat sin mun och talat om vad hon tror på. Det är det enda vi har att gå efter, när det gäller att känna igen en medkristen.

Genom hjärtats tro på Kristus känner Gud igen sina barn. Genom munnens bekännelse känner kristna igen varandra som Guds barn.

Det är oerhört viktigt att noga skilja mellan dessa två saker. Det första hör till Guds område, som vi inte på något sätt får lägga oss i. Det andra är vårt område, vad vi skall gå efter, när vi träder in i kyrklig gemenskap med andra kristna. Vi kan och får bara gå efter det som syns och hörs. Vår mänskliga begränsning gör att vårt igenkännande av andra kristna kan baseras endast på det yttre, på bekännelsen.

I alla kyrkor, också de mest renläriga, finns det emellertid hycklare och namnkristna, sådana som har munnens bekännelse men inte hjärtats tro. Den sanna bekännelsen till Kristus och hans ord går att härma. Av fostran och vana kan man föra en kristen bekännelse och ha en kristen livsstil, trots att det andliga livet ebbat ut. Men hur det förhåller sig med den saken står inte i vår makt att med säkerhet avgöra. Och Gud förbjuder oss uttryckligen att gå över på hans ansvarsområde och försöka skilja ut sådant ogräs från vetet. Det är något han själv skall göra på den yttersta dagen (Matt. 13: 24 ff.). Vi kan se vilka jungfrur som har lampor, men Gud allena ser vilka som har olja i dem (Matt. 25: 1 ff.). Här gäller verkligen det apostoliska ordet: ”Fäll därför ingen dom i förtid, vänta tills Herren kommer. Han skall draga fram i ljuset det som var dolt i mörker och avslöja människornas innersta bevekelsegrunder” (1 Kor. 4:5).

Bekännelsen är en bekännelse till Guds Ord. Trons synliga enhet är alltid en enhet i och kring Ordet. Vi ser det tydligt i avsnittet om apostlarna i Joh. 17. Guds ”namn” – vilket är en synonym för Guds Ord – har blivit uppenbart för dem, de har tagit emot Ordet, de har förstått att Jesus kommer från Fadern, och de har kommit till tro (v. 6-8). Längre fram ber Jesus för dem: ”Helga dem i sanningen; ditt ord är sanning” (v. 17). Hittills hade Jesus själv personligen väglett och undervisat apostlarna (v. 12). När han nu i synligt måtto snart skulle lämna dem och återvända till Fadern, skall deras tros enhet bevaras genom Ordet. De skall helgas i sanningen. ”Helga” har både en positiv och en negativ aspekt: de skall utskiljas från det onda och samtidigt avskiljas för Gud, reserveras för hans räkning, till ett liv med och för honom.

Lägg märke till att Jesus här inte använder ett adjektiv och säger att Ordet är sant. Han använder ett substantiv, vilket är det starkaste sättet att uttrycka saken på: Ordet är *sanningen*, som gjutet i ett enda stycke, rent från allt vad lögn heter. Jesus upprepar på detta sätt det som ofta sägs i Gamla Testamentet: ”Herrens tal

är ett rent tal, likt silver som rinner ned mot jorden, luttrat i degeln sju gånger” (Ps. 12:7) eller ”Herrens rätter är sanning, allesammans rättfärdiga” (Ps. 19:10).

I kraft av detta sanningens ord skall apostlarna bevaras i världen (v. 15). De har redan fått erfara världens motstånd mot den sanning som gör anspråk på att vara absolut (v. 14). De har sett och lärt av Jesus, att den gudomliga sanningen är kompromisslös och alltid kolliderar med världens sanningsbegrepp, det som så träffande beskrivs i Psaltaren med orden: ”Ty i deras mun är inget visst... sin tunga gör de hal” (Ps. 5:10). Det var och är farligt att bekänna sanningens ord, men samtidigt är det just genom detta ord som man helgas och bevaras.

Apostlarna fick ta emot sanningen och de har sedan, ledda av den Helige Ande, på ett tillförlitligt sätt förmedlat den till alla kristna. Jesus ber för alla ”dem som *genom deras ord* kommer till tro på mig” (v. 20). Därmed har han också sanktionerat Nya testamentets apostoliska skrifter som Guds ofelbara ord.

Nu är det så, att överallt i Skriften förmanas och befalls de kristna mycket bestämt att vara ett i sanningen och bekänna en och samma tro och lära. Aposteln säger: ”Jag ber er, mina bröder, för vår Herres, Jesu Kristi skull: Var eniga och ta er till vara för splittring! Var fullkomligt förenade i samma sinnelag och samma tänkesätt!” (1 Kor. 1:10). ”Min bön är, att Gud, som ger uthållighet och tröst skall hjälpa er att leva i inbördes enighet efter Jesu Kristi föredöme, så att ni med ett sinne och en mun prisar vår Herre, Jesu Kristi, Gud och Fader” (Rom. 15:5 f.). Likaså: ”Gör allt för att med fridens sammanhållande band bevara den enhet, som Anden ger... Det finns en enda Herre, en enda tro, ett enda dop, ett enda hopp, en enda Gud, som är allas Fader...” (Ef. 4:1 ff.).

Den synliga gemenskapen kristna emellan skall således bygga på en enhetlig och samstämmig bekännelse, på ett reservationslöst ja till Guds Ord. Men detta ja – och det måste understrykas – är inte bara ett allmänt ja till Bibeln som Guds ord, utan ett ja till Skriftens innehåll. ”Jag tror på Bibeln” kan nog låta fromt och bra. Men det är ingen egentlig bekännelse, så länge jag inte talar om *vad* jag tror Bibeln lär.

Kristus, som är Bibelns ”kärna och stjärna”, lär oss sanningen om Gud, om skapelsen, om synden, om frälsningen, kyrkan, dopet, nattvarden osv. Bekännelsen är vår reaktion på Kristi ord och undervisning. Hur har vi uppfattat hans ord? Vad säger vi om hans lära? Det vi svarar är vår bekännelse. Bekännelsen kan således inte bara bestå av bibelcitater. Den är alltid en tolkning av Guds Ord. När Jesus vid ett tillfälle frågade sina lärjungar ”Vem säger då ni att jag är?” (Matt. 16:15), så var det deras bekännelse, deras tolkning han ville höra. Petrus svar ”Du är Messias, den levande Gudens Son” var en stor och härlig bekännelse,

och Jesus prisar honom salig för det svar han gett. Petrus goda bekännelse är den ”klippa” på vilken Jesus lovar att bygga sin församling (Matt. 16:18).

Men den bekännelse som skall vara grunden för de kristnas kyrkogemenskap med varandra får inte, som man ibland velat göra, be-gränsas till vissa centrala och viktiga läropunkter. Petrus starka bekännelse till Kristi gudom är samtidigt en bekännelse till allt vad Jesus lärt och sagt. Ty den som är Gud kan omöjligen ljuga eller komma med oväsentligheter. Bekännelsen skall gälla allt Guds Ord, hela Kristi lära. Detta framgår också av Jesu missionsbefallning: ”döp dem... och lär dem att hålla *allt* vad jag har befallt er” (Matt. 28:20). Att på en enda punkt förneka eller förändra Kristi ord är en synd, ett angrepp på Herren själv.

Eftersom bekännelsen är något som vi människor säger och gör, så kan den vara sann eller falsk, ond eller god. Guds Ord tolkas olika och motstridigt. Det är ett känt men beklagligt faktum. Men det är viktigt att vi här kommer ihåg vad Skriften själv säger om detta fenomen. För det första så förutsäger både Jesus och apostlarna att falsk lära skall komma in och hota församlingen (Matt. 7:15, Apg. 20:29 f., 2 Tim. 4:3 f.). Djävulen skall inte låta kyrkan vara i fred. För det andra så förutsätter och förväntar sig Herren att vi utifrån hans ord skall kunna känna igen den falska bekännelsen eller läran och ta oss till vara för den (Matt. 7:15, Rom. 16:17).

Motstridiga meningar om kristen tro och kristet liv beror inte på att Jesus var mystiker eller talade tvetydigt och dubbelbottnat. Att Bibeln är en dunkel och svårtolkad bok är något som de flesta i dag nästan självklart tycks utgå ifrån. Men ”Gud är ljus” (1 Joh. 1:5), och detta ljus kommer till oss i Ordet, som ger tillräcklig och klar upplysning om livets väg. Psalmisten säger: ”Ditt ord är mina fötters lykta och ett ljus på min stig” (Ps. 119:105). Ordet är ”klart och upplyser ögonen” (Ps. 19:8). Och Jesus lovar: ”Om ni står fast vid mitt ord, är ni verkligen mina lärjungar. Då skall ni förstå sanningen, och sanningen skall göra er fria” (Joh. 8:31 f.). Att påstå att Skriften är dunkel, så att den inte kan uttydas och tolkas rätt, är närmast en hädelse. Det är att beskylla Gud för att vara mörker, att vara en som grymt och gäckande leker blindbock med människor, och det i de allra viktigaste livsfrågorna.

När Skriften upprepade gånger hävdar sin klarhet, sin begriplighet för människor, så innebär det att den inte ger rum för olika tolkningar i någon lärofråga. Bibelns många förmaningar till enhet i tro och bekännelse skulle också vara helt meningslösa, om Guds tal var diffust.

Bakom den vrånga uttolkningen och utläggningen av Guds Ord ligger i regel något annat: människans ovilja att böja sig själv och sitt förnuft under det som är skrivet. Antingen förkastar hon Ordet helt och hållet, eller så vill hon anpassa det

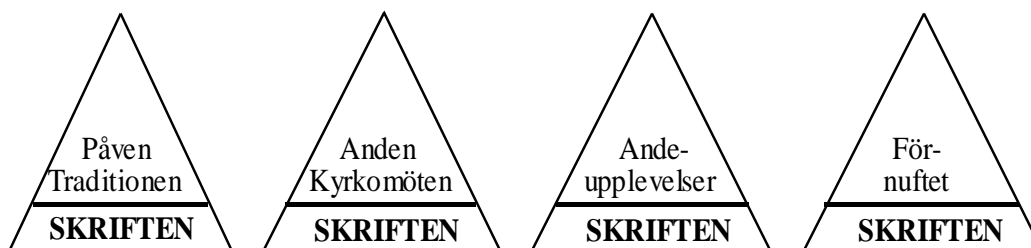
till vad hon tycker är rimligt. Hon vill inte omvända sig till Guds Ord, utan vill att Ordet, så att säga, skall omvända sig till henne. Vi människor har en säregen lust att lyssna till lögn och bli bedragna. Men det är något som alltifrån syndafallet är inplanterat i oss av ”lögnens fader” (Joh. 8:44), han som aldrig kan låta Guds Ord vara Guds Ord.

Få saker upprör vår tids människor så mycket som när någon påstår sig säkert veta vad som är rätt eller fel i livsåskådningsfrågor. För ingen kan ju ha monopol på sanningen, sägs det. Den som gör anspråk på något sådant måste vara sjuk eller besatt av högmod. Och visst kan det ibland vara så. Men likväl är det den kristna kyrkans uppgift att ödmjukt, fast och envist hävda: Det går att skilja på sanning och lögn! Det går att avgöra vad som är sann och falsk kristendom. Det går att säga att en tolkning är oriktig och att i stället en annan är rätt. Det finns nämligen en ofelbar måttstock, en norm som man kan och skall gå efter: Guds rena och klara ord. Att uppge detta, är att uppge hela kristendomen. Det är att öppna kyrkans dörrar för en störsjö av olika tolkningar och läror. Av Jesu ord: ”Helga dem i sanningen; ditt ord är sanning” blir då till sist inget kvar.

Bekännelsen skall således prövas, jämföras med vad Skriften säger. ”Den som predikar skall se till, att han predikar Guds ord” (1 Petr. 4:11). Men det är viktigt att denna prövning sker *enbart* utifrån Ordet. Skriften allena, som källa och norm för allt som har med kristen tro att göra, är en princip som den luther-ska kyrkan alldeles särskilt slagit vakt om. I Konkordieformeln heter det:

Den heliga Skrift ensam förblir den enda domaren, regeln och rättesnöret, varmed alla läror skola såsom med en probersten prövas och bedömas, om de är goda eller onda, rätta eller orätta. (SKB. s. 500)

Ingen instans får jämföras med eller överordnas Guds Ord. ”Gå inte utöver det som står skrivet” (1 Kor. 4:6) är den regel som aposteln anbefaller. Bland kyrkorna förekommer det dock att man har Skriften *och* någon annan storhet som högsta norm. Följande modeller ger exempel på sådant som satts över Skriften.

Dessa påbyggnader på Skriften måste vi förkasta som grundvalar för bekännelsen. Alla ger de uttryck för att Skriften inte är tillräcklig och klar. Vare sig

man via tillbyggnaden förändrar, kompletterar eller reducerar Guds Ord, så sätter man sig över Skriften som kyrkans enda och högsta norm.

Vi har sett att inget annat än en enhetlig och skriftenlig bekännelse till allt Guds ord får vara basen för kristnas yttre, synliga gemenskap med varandra. Där detta finns, har vi en sann rättrogen kyrka efter Guds vilja. Att upprätta, leva i och inbjuda till sådan kyrkogemenskap är utan tvivel kristnas högsta kallelse på jorden.

4. Trons enhet strävar att gå samman med alla som bekänner samma tro

Den kristna kärleken strävar alltid efter gemenskap med andra kristna. Den söker trosfränder och gläder sig när den finner dem. Den sörjer över splittringens synd och längtar efter att få fira gudstjänst med så många som möjligt ”i samma bekännelse, samma tillbedjan och tro”, som vi sjunger i en nattvardspsalms. En sann kristen är ekumeniskt sinnad. Därom råder ingen tvekan.

Det är främst vid frågan om hur man skall gå tillväga för att uppnå en sann kyrkogemenskap med andra som vi kommer i skarp konflikt med den moderna ekumeniken.

Enhetssträvanden har funnits så länge kristenheten varit splittrad – vilket den varit ända från början. Men tidigare var huvudprincipen denna: *först lärosamtal* för att konstatera eller uppnå enhet i tron, *sedan kyrkogemenskap* i form av gemensamma gudstjänster, öppnade nattvardsbord och predikostolsbyten. Att detta varit de historiska kyrkornas ekumeniska huvudprincip alltifrån fornkyrkan och fram till vårt århundrade går inte att förneka.

Särskilt i fornkyrkan höll man mycket strängt på att kyrkogemenskap var samma sak som lärogemenskap. Även djupt villfarande kyrkor hade gudstjänstgemenskap endast med dem som bekände sig till samma lära.

Denna princip är ju egentligen på intet sätt märkvärdig. Vem som helst inser att verklig enhet måste bygga på gemensamma uppfattningar och värderingar. Helt i linje med detta lär Jesus och Skriften, att kyrkogemenskap skall grundas på lärogemenskap, på enhet i bekännelsen.

Den moderna ekumeniken har emellertid förkastat de naturliga och bibliska reglerna för kyrkogemenskap. Dessa, menar man, utgör svåra hinder på vägen till framtidens stora kyrka, där alla är samlade under ett enda tak. Därför har man i stället valt den omvända principen: gemenskap och samgående först, sedan så småningom förhoppningsvis enhet i tron. Det som skiljer är bagatellartat i förhållande till allt som förenar och får inte stå i vägen för ett samgående.

Resultatet av denna sorts ekumenik har blivit förödande. Utvecklingen har inte gått mot större enighet i tolkningen av Bibeln. Tvärtom är det lätt att konstatera, att allt mindre och mindre av vad Skriften lär ligger till grund för enheten. Det man ofta tycks vara mest angelägen att framhålla är att Bibeln inte får tolkas bokstavligt. Vad man än är enig om, så är det inte om Guds ord. Den yttre, skenbara enheten är viktigare än sanningen. Därför har Skriften offrats. Det är typiskt att man alltid citerar v. 21, ”att de alla skall vara ett”, men sällan eller aldrig v. 17, ”Helga dem i sanningen; ditt ord är sanning”. Som en naturlig följd av detta har lärofriheten i kyrkorna blivit allt större och större. Det finns snart inga gränser för vad som i Guds namn kan bjudas ut i den moderna ekumenikens kyrkor. För somliga hägrar t.o.m. den riktigt stora världskyrkan i gemenskap även med främmande religioner, vilka man inte längre vill kalla avgudadyrkan, utan bara ser som andra former av gudsuppenbarelse.

Alla manifestationer av kristen enhet utan läromässig enhet på Bibelns grund är direkt olydnad mot Jesus och hans ord, inte minst i Joh. 17.

I detta sammanhang kan vi instämma i en känd katolsk teologs uttalande* om den årliga s.k. ekumeniska böneveckan: ”Nu klappar de varandra på axeln och låtsas som det regnar. Besvärliga läromässiga frågor skall man inte tala om! Nej, man blundar för och tiger om allt som skiljer”. Och om dagens kyrkoledare tillägger han: ”Jag ryser var gång jag hör en och annan av dem bräka: Vi är ett!”

Vägen till äkta kyrkogemenskap mellan åtskilda kristna går alltid över grundliga och tålmodiga lärosamtal just kring det som skiljer, det som är brännbart stoff. Lyckas man då under bön och Guds Andes ledning komma fram till gemensam tro och bekännelse om vad Bibeln verkligen lär, så har man uppnått en sann och äkta enhet. Först då kan man etablera en av Gud välsignad kyrko- och gudstjänstgemenskap och tillsammans ”tillbedja i ande och sanning” (Joh. 4:24). Lyckas man däremot inte, så är det förvisso Guds vilja att man tills vidare tillhör skilda kyrkor. Vanlig ärlighet och respekt för andras övertygelse kräver det också.

Vi skall vara ivriga att bedriva sann ekumenik. Men samtidigt måste vi vara realistiska och på vår vakt, när grundförutsättningen för meningsfulla samtal saknas.

Luther har vid något tillfälle sagt något om att han var villig att disputera med var och en som bekände att evangelisterna skrivit Guds Ord, men att han inte tänkte byta så mycket som ett ord med dem som förnekade detta faktum.

---

* Jean Paillard i Svenska Dagbladet, 12 febr. 1983.

I ekumeniska sammanhang är en sådan inställning välbetänkt – i synnerhet i vår tid, då kyrkorna ofta ifrågasätter Skriftens inspiration och gudomliga auktoritet. Det är ingen idé att bänka sig till lärosamtal med dem som förnekar att Bibeln är Guds ord i verklig mening; det finns ingen gemensam källa och norm att gå efter. För dessa kan man bara predika och bedja.

En av orsakerna till den ekumeniska rörelsens kraftiga framväxt är utan tvekan den förändrade synen på Bibeln. Den ekumeniska flodvågen skulle aldrig ha sköljt över kristenheten så som den gjort, om den inte haft hjälp av den s.k. liberala teologin och bibelkritiken i början av vårt århundrade. När man börjar se Bibeln som ett bristfullt, mänskligt dokument, motsägelsefullt och utan enhetlig lära, då blir ekumenik lätt. Då bleknar alla skillnader bort. Då är den bibliska sanningen inte längre värd att kämpa för. Då förstår man inte heller trons enhet och trons kamp.

Men den sanna ekumeniken utgår alltid från ”ditt ord är sanning.” Den söker inte gemenskap med villfarelse och avgudadyrkan, utan enhet på Skriftens grund.

5. Trons enhet avskiljer sig från dem som bekänner en annan tro

Detta är den negativa sidan av Skriftens krav på att kyrkogemenskap och läro- eller bekännelsegemenskap skall sammanfalla.

Det är helt befängt att tolka Jesu bön om ”att de alla skall vara ett”, som att han kräver eller förväntar sig att alla kristna, oavsett vilken lära de bekänner sig till, skall tillhöra ett och samma kyrkosamfund. Allra minst ser han det som ett villkor för den kristna kyrkans tillväxt och överlevnad på jorden.

Jesus visste att det skulle bli splittring. Han visste att det skulle uppstå falska Messiasgestalter (Matt. 24:23 f.). Han räknade realistiskt med att människor med avvikande tro skulle söka göra sig gällande inom kyrkan, och han såg det som en stor fara. Därför säger han: ”Tag er till vara för de falska profeterna! De kommer till er i fårakläder, men invärtes är de rovlystna vargar” (Matt. 7:15). Samma inställning finner vi hos apostlarna. När Paulus tog avsked av prästerna i Efesus, förberedde han dem på att församlingen inte skulle bli skonad från splittring: ”Jag vet, att när jag har gått bort, skall blodtörstiga vargar komma in bland er, och de skall inte skona hjorden. I er egen krets skall män framträda, som förkunnar falska läror för att locka lärjungarna att följa dem” (Apg. 20:29 f.).

Historiskt sett har heller aldrig den kristna kyrkan varit någon enhetlig rörelse. De som lyriskt talar om enhetskyrkan under de första århundradena kan inte göra det mot bakgrund av historiska fakta. Redan under apostlarnas livstid

började partier uppstå (1 Kor. 11:19). I Galatien dök det upp falska bröder som vållade förvirring i församlingarna genom att förkunna ”ett annat evangelium” (Gal. 1:6-9). Efter apostlarnas död finner vi snart en rad olika kyrkor med skiftande bekännelser. Det fanns t.ex. gnostiska, montanistiska, arianska, novatianska kyrkor, kyrkor som var för kvinnliga präster och kyrkor med motsatt uppfattning. En gnostisk kyrka som på 100-talet fick stor utbredning grundades av Marcion. Han menade att det var stor skillnad mellan Gamla testamentets grymme och stränge Gud och Nya testamentets Gud av idel kärlek och förkastade därför hela Gamla testamentet. Av Nya testamentet behöll han bara Lukas evangelium och tio brev av Paulus.

Den provkarta på olika kyrkor och bekännelser som vi finner under de första århundradena är inte så olik den vår tid uppvisar. Skillnaden är främst att företrädare för olika konfessioner inte firade gudstjänst och nattvard tillsammans då. Det gör man i dag.

Hela Jesu översteprästerliga förbön, där han så innerligt ber om enhet, har sin bakgrund i vissheten om den kommande splittringen och avfallet från sanningens ord. Det skulle bli så, att det fanns en sann enhet och gemenskap och en falsk, eller med andra ord: två slags kyrkor.

En kyrka som tillsammans med sanningen också bekänner och lär det som strider mot Ordet är en falsk kyrka. En kyrka som däremot endräktigt bekänner och lär endast vad Jesus lär är en sann kyrka. Det finns många som reagerar mycket starkt på en sådan ”enkel och svartvit uppdelning”. Men Jesu bön om enhet på sanningens grund och Skriftens i övrigt många och klara varningar för att avvika från Ordet lämnar oss inga andra alternativ.

Det förrädiska med den falska kyrkan är att den alltid på något sätt utgår ifrån Skriften. Den har ”fårakläder”, dvs den talar med Bibeln i hand och i Guds namn. Hur vilsefarande den än är, håller den ändå fast vid åtminstone några bibliska sanningar. När inte Bibeln åberopas, är det inte längre fråga om någon falsk kyrka. Då handlar det om ren hedendom.

Satan lämnar aldrig Guds kyrka i fred. Vi kan därför inte undgå att konfronteras med förkunnare som i något, några eller flera avseenden bekänner och driver åsikter i strid med Ordet.

Vilka förhållningsregler ger oss då Jesus och Nya testamentet i det läget?

Svaret är entydigt och klart: Ta er till vara, gå inte samman med dem och ha ingen gudstjänstgemenskap med dem som bekänner något som strider mot Skriften!

Detta har bevisligen också varit den kristna linjen från början. På teologernas språk formulerades så småningom satsen: *Nulla communicatio in sacris cum*

haereticis aut schismaticis – Ingen gemenskap i de heliga tingen med kättare eller sekterister!

För många nutida kristna, fostrade i ekumenisk gemenskap och tolerans, är denna avvisande inställning i det närmaste ofattbar. Likväl är dess bibliska grundval överväldigande. En lång rad ord i Nya testamentet förmanar oss och förbjuder oss att ha andlig och kyrklig gemenskap med dem som tror och lär annorlunda, t.ex. Matt. 7:15, Rom. 16:17, 1 Tim. 6:3 ff., Tit. 3:10, 2 Kor. 6:14-18, 2 Joh. v. 9-11.

Inget av dessa ställen handlar om att dra sig undan människor i vanliga samhälleliga och sociala sammanhang. Det är fråga om en kyrklig och religiös separation. Vi kan här också tänka på vad Jesus säger i Joh. 17:15: ”Jag ber inte, att du skall ta dem bort ur världen, utan att du skall bevara dem från det onda.”

Eftersom Skriften så tydligt och klart lär att enighet i lära och bekännelse skall vara basen för de kristnas yttre gemenskap, så utgör de många och stränga förbuden mot gemenskap med annorlunda tro endast en naturlig konsekvens av detta. De visar bara vilken vikt Gud lägger vid denna sak, och hur angelägen han är att vi följer hans bud.

De kraftiga varningarna för gemenskap med falska profeter och med dem som följer dem träffar alla former av kyrklig gemenskap. De innebär att vi inte får tillhöra samma kyrkosamfund som de, inte sjunga och bedja tillsammans med dem i gudstjänster, inte stödja dem med kollekter, och framför allt kan vi inte fira nattvard, enhetens heliga sakrament, med dem. Genom allt sådant gör vi oss delaktiga i villolärarens onda gärningar – eller som aposteln Johannes också uttrycker det: Vi ”hälsar honom” (2 Joh. v. 11), dvs. vi visar i ord och handling att vi tolererar hans villfarelse i kyrkan.

Den synd som vi dras in i och blir delaktiga i genom att utöva förbjuden kyrkogemenskap är egentligen en synd mot det andra budet: Du skall inte missbruka Herrens, din Guds, namn. Om detta bud säger Luther i Stora Katekesen:

Framför allt sker dock missbruket i andliga ting, vilka angå samvetet, när falska predikanter uppstå och utgiva sina lögner för Guds ord. (SKB s. 397)

Han karakteriserar också missbruket av Guds namn som ”den allra svåraste synd, som i utvärtes måtto kan ske”. Att förvanska och förvränga Guds heliga och saliggörande ord är det värsta människan kan göra.

Många – även bland dem som vill vara bibel- och bekännelsestroga – har haft svårt att förlika sig med Skriftens exklusiva linje ifråga om kyrkogemenskap. Man skyggar för de praktiska konsekvenserna, för risken att bli en isolerad grupp eller för att bli betraktad som en egenrättfärdig elitkyrka.

Ett vanligt sätt att försöka komma till rätta med Jesu ord i Bergspredikan: ”Tag er till vara för de falska profeterna!” (Matt. 7:15) eller för apostoliska ord som ”Vänd er bort ifrån dem!” (Rom. 16:17), ”Gå ut ifrån dem och skilj er ifrån dem, säger Herren” (2 Kor. 6:17) och ”...fly sådana ting” (1 Tim. 6:11) har varit att tolka dem inte som något som kräver yttre handling, utan som något som bara kräver ett inre, andligt avståndstagande. Därmed skulle man inte längre behöva bekymra sig om att bryta någon befintlig kyrkogemenskap med falsk lära.

Detta sätt att läsa Skriften är emellertid mycket farligt. Man kan därigenom lätt och behändigt befria sig från allt i Guds ord som känns svårt att följa. I stället är det så, att all lydnad för Gud omfattar både det inre och det yttre, både kropp och själ. Det går inte att följa Jesus ”i hjärtat” och förneka honom med sina gärningar. Aposteln Paulus uppmanar de kristna att ställa sina ”lemmar i rättfärdighetens tjänst” (Rom. 6:19) och att fullgöra sin ”andliga gudstjänst” genom att bära fram sina ”kroppar som ett levande offer, ett offer som är heligt och i enlighet med hans vilja” (Rom. 12:1).

”Tag er till vara”, ”Vänd er bort” och ”Gå ut ifrån dem” kan omöjligen betyda ”hälsa dem som bröder i gudstjänsten” eller ”fira nattvard med dem”. Inget annat än ett fullständigt brytande av den yttre kyrkogemenskapen, ett förflyttande av ”kroppen” ur den falska kyrkan, kan gå ihop med dessa och liknande bibelord.

Medlemskap i ett kyrkosamfund är alltid en bekännelse. Många vill inte se det riktigt så, utan menar att vad man tycker och tror i sitt inre är det avgörande. Men bekännelsen är, som vi sett i det föregående, en yttre, synlig sak. Med mitt medlemskap bekänner jag mig objektivt och utåt sett till den kyrkas lära – eller avsaknad av lära – som jag tillhör. En katolik betraktas med rätta som en som tror på påven, en baptist som en som förkastar barndop osv.

Jag kan visserligen protestera, ta avstånd från villfarelser i min kyrka, hålla mig till likasinnade i inomkyrkliga kamporganisationer, eller helt enkelt dra mig undan till en vrå där jag får vara ifred så mycket som möjligt. Men det spelar i detta sammanhang ingen större roll. Med mitt medlemskap och min kyrkoskatt stöder jag likväl i handling dem som förnekar Kristi ord. Medlemskap är alltid delaktighet, hur man än vrider och vänder på det.

Att vara bibel- och bekännelsetrogen i en uppenbart falsk kyrka är en omöjlighet.

Men vad skall vi då säga om Jesu och hans lärjungars kyrkogemenskap med den judiska kyrkan? Även om det inte finns några uttryckliga exempel på att de utövade böne- och gudstjänstgemenskap med sina andliga fiender, så har man gärna velat framhålla att Jesus och lärjungarna inte lämnade den judiska kyrkan, utan besökte både synagoga och tempel.

Misstaget man gör här är att likställa den judiska folkkyrkan med den kristna kyrkan. Jesus var i första hand sänd till det utvalda gudsfolket Israel. Deras samhälle var helt och hållet religiöst reglerat av Mose lag. Kyrka och stat var ett. Det gick i princip inte att vara jude utan att tillhöra den judiska kyrkan. Och det var just till judarna Jesus skulle komma enligt skrifterna. Bland dem skulle Messias födas, ställas under lagen och bli "Guds Lamm, han som tar bort världens synd" (Joh. 1:29). Han ensam skulle fullborda det som under århundraden förelästs ur de heliga bokrullarna i synagogan, och det som förebildats av offren och ceremonierna i templet. Om Jesus hade lämnat den judiska kyrkan, hade han svikit sitt uppdrag.

Men den kristna kyrkan är i motsats till den judiska kyrkan inte en gudomligt instiftad ordning, bunden till ett visst folk och land med en centralhelgedom. Kyrkan är ett världsvitt, andligt rike, som finns överallt där människor samlas kring Ordet och sakramenten. Israel såsom särskild gudsstat upphörde att existera i och med Jerusalems förstöring år 70 e. Kr., något som Jesus själv mycket tydligt förutsade (Luk. 19:41 ff.). Denna straffdom över folkets otro blev den definitiva slutpunkten för den gamla ordningen. Det nya gudsfolket är inte längre på något sätt bundet till Jerusalems tempel. Det finns inte mer. Jesus pekade fram mot detta även i sitt samtal med den samaritiska kvinnan vid Sykars brunn: "Tro mig, det kommer en tid, då ni varken på detta berg eller i Jerusalem skall tillbedja Fadern... Men det kommer en tid, i själva verket är den redan inne, då sanna tillbedjare skall tillbedja Fadern i ande och sanning" (Joh. 4:21,23).

Vi kan således inte, som försvar för gemenskap med falsk lära, hänvisa till den speciella och nationella ordning som judekristna stod under och som övergångsvis ännu rädde på Jesu och apostlarnas tid. För den kristna kyrkan gäller oavkortat, att tillbedjan i ande och sanning inte kan ske i union med villfarelse.

Det är i huvudsak vid två tillfällen som det blir aktuellt att tillämpa denna bibliska separation. Om vi tillhör en sann, rättrogen kyrka, och det där tränger in falsk lära, så skall vi skilja oss från den genom lärotukt och genom att utesluta dem ur kyrkans gemenskap som inte vill upphöra med sina bibelstridiga åsikter. Det andra fallet är då vi redan tillhör en falsk kyrka – kanske ända från vår barndom – men med tiden genom Guds nåd och Guds Ord kommit till insikt om att vår kyrkas faktiska bekännelse, t.ex. i form av predikan och kyrkliga deklARATIONER, inte är förenlig med Guds Ord. Då måste vi lämna denna kyrka.

Uppbrott, uttåg och ibland t.o.m. landsflykt har alltifrån fornkyrkans dagar varit många kristnas nödtvungna sätt att rädda sina själar, när antikrists och villfarelsens ande fått säte och stämma i kyrkan. Reformationens folk på 1500-

talet fick också lov att bryta med sina fäders kyrka. När de med hänvisning till Matt. 7:15 och 2 Kor. 6:14 försvarade sin skilsmässa från den stora romerska kyrkan, så sade de:

Det är tungt att avvika från så många folks gemensamma mening och kallas schismatiker. Men Gud bjuder med sin myndighet alla att icke taga någon befattning med eller försvara ogudaktighet och orättfärdig grymhet. (SKB s. 348)

Lägg märke till skälet som anförs: ”Gud bjuder med sin myndighet...”. Om det inte var så att det handlade om en klar Guds befallning, hade vi kunnat anstränga oss att finna olika vägar att överleva och verka i ett kätterskt samfund. Då hade vi kanske, i likhet med den prästman som i en artikel* bestämt avvisar tanken på att lämna en avfällig kyrka, kunnat spekulera och fråga oss: ”När i kyrkohistorien har det visat sig att en utbrytning varit fruktbar?” Men nu handlar det inte om sådana taktiska, mänskliga bedömningar och överväganden, utan om att följa vad Gud i sitt ord bjuder oss, och tro att det alltid är gott och välsignat.

Det är ingen lätt väg. Men vem har lovat att det alltid skall vara lätt att vara kristen? Vissa svärmiskt karismatiska rörelser tycks göra det, men inte Herren Jesus Kristus. Det är betecknande, att omedelbart före orden om att taga sig till vara för falska profeter så talar han om kristenlivets villkor som den trånga porten och den smala vägen ”som leder till livet” och om att ”få är de som finna den”. Det är betydligt lugnare och bekvämare på den vida toleransens breda väg i stor och mänsklig gemenskap med majoriteten. Men den leder till fördärvet (Matt. 7:13 f.).

Den smala vägen får å andra sidan inte göras smalare än vad Herren gjort den. Det betyder i detta sammanhang, att inget annat än klart bevisad falsk lära får vara kyrkoskiljande. Allt som ser ut som läroskillnader behöver inte nödvändigtvis vara det. Man kan ibland mena samma sak fast olika uttryckssätt används. Kyrkan måste här alltid vara på sin vakt mot köttsliga felfinnare och hetsporrar, som utan lugn och saklig undersökning är snabba att fälla domar och sätta kättarstämpeln på andra.

I en rätt kyrkogemenskap kan det råda olika uppfattningar om församlings- och gudstjänstordningar, om kyrkliga seder och bruk och annat sådant som Gud gett kyrkan frihet att efter omständigheterna ordna på bästa sätt. Präster i en ortodox, rättrogen kyrka, kan ibland också ha olika tolkningar av enstaka bibelställen, utan att de därmed är oeniga i någon läropunkt.

Men det finns tusen och en möjligheter att splittra kyrkan utifrån onda, själviska, hämnd- och maktlystna motiv. Aposteln Johannes nämner som ett

---

* Svensk pastoraltidskrift, 1982 s. 275.

avskräckande exempel Diotrefes, en präst som ville uppnå en maktposition och som ägnade sig åt förtal och otrevliga försök att driva ut goda kristna ur församlingen (3 Joh. v. 9 f.). När sådant sker, står vi inför den alltid syndiga schismen, inspirerad och underblåst av Satan själv.

Något helt annat är det, när Gud bjuder oss att skilja oss från falsk lära och inte ha någon gemenskap med den. Det är ett nödvändigt, heligt och gott avskiljande.

6. Genom trons enhet vill Gud bevara kyrkan från det onda

Bakom Guds stränga krav på enhet och renhet i läran ligger Guds kärlek. Han är oändligt rädd om sin kyrka. Detta återspeglas också i Jesu översteprästerliga förbön. Jesus, som själv vakat över lärjungarna så att ”ingen av dem gick förlorad, utom den som valde att gå förlorad”, ber nu med intensiv kärlek: ”Helige Fader, bevara dem i ditt namn... bevara dem från det onda... Helga dem i sanningen; ditt ord är sanning” (Joh. 17:11-17).

Det råder ingen tvekan om att Jesus och Skriften ser falsk lära som något extremt ont och farligt för kyrkan. Hela Israels historia visar vilka svåra olyckor som drabbade folket, när de lyssnade till lögnprofeter, förföll till religionsblandning och ville tjäna både Gud och Baal. Nya testamentet varnar också kraftigt för inblandning av falsk lära. Jesus liknar den vid en surdeg (Matt. 16:6, 12). Villfarelsen som blandas med sanningen som jäst i mjöl är ingen inaktiv materia. Även i små mängder jäser den och sprider sig åt alla håll. ”Kom ihåg, att lite surdeg räcker till för att syra hela degen” varnar aposteln Paulus (Gal. 5:9). Samma fara pekar han på när han uppmanar Timoteus att akta sig för några som lärde fel om uppståndelsen: ”deras läror skall sprida sig som en kräftsulst” (2 Tim. 2:16-18). Den falska läran är likt cancer ett dödligt hot, som på ett tidigt stadium måste avväjas.

Villfarelsens vanliga sätt att avancera på har träffande beskrivits som en process med tre stadier: tolerans, jämställdhet och dominans. Först ber den ödmjukt om att bara bli tolererad som en oskyldig nyhet eller tolkning, som inte alls berör något centralt i den kristna tron. När den vuxit sig lite starkare, så kräver den att få bli jämställd och få existera på samma villkor som annan lära i kyrkan. Slutligen gör den anspråk på att få dominera: den bibliska läran får inte framföras och framför allt inte praktiseras. Genomförandet av kvinnoprästreformen i vårt land har ganska tydligt följt detta mönster.

Det finns naturligtvis mer eller mindre falska kyrkor. Men vare sig det rör sig om en mycket villfarande kyrka eller en som kanske bara på någon punkt avviker

från sanningen, så innebär det andlig fara att leva i en sådan. Man bedrar sig själv, om man tror att man opåverkad kan göra det. Av och till får vi ta del av artiklar eller intervjuer, där tidigare förhållandevis bekännelsetroga teologer beskriver hur de så småningom efter kamp och vånda förlösts från tvånget att hänga upp sin tro på trånga dogmer och bestämda påståenden. De har nu i stället kommit fram till en befriande insikt om nya vägar för kyrkan. När sådant sker med präster och teologer, vad sker då sedan inte med kyrkfolket som lyssnar till dem?

Inga kristna – vare sig förkunnare eller lekmän – bör utsätta sig för förförelsens fara genom att tillhöra en kyrka som inte styrs av Guds Ord allena. Vad skall de då göra? De skall söka sig dit där de fullt ut kan utnyttja Guds barns alla rättigheter. De har rätt att varje gång de besöker sin kyrka få höra och glädja sig åt ett klart och oförfalskat Guds Ord. De har rätt att i en och samma tro få böja knä vid Herrens bord och få del av Kristi sanna kropp och blod till syndernas förlåtelse. De har rätt att av den Helige Ande bli bevarade hos Jesus Kristus i trons fullhet och rikedom. Fåren i den gode herdens hjord har rätt till hans herdevård, den som bygger på sanningens ord. Till hans röst skall de lyssna, ”Men en främmande följer de icke utan springer bort ifrån honom, därför att de icke känner hans röst” (Joh. 10:5).

För en kristen som vill bli bevarad i trons enhet finns det egentligen bara två alternativ. Antingen får man söka sig till en kyrka, där Guds Ord förkunnas rent och klart och sakramenten utdelas enligt Kristi instiftelse. Eller så får man – om en sådan kyrka inte skulle finnas i landet – gå ut och under bön börja arbetet med att upprätta den. Det är vad Gud kallar oss till. Och därvid finns det anledning erinra sig Jesu löfte också till den allra minsta församling: ”Ty där två eller tre är samlade i mitt namn, där är jag mitt ibland dem” (Matt. 18:20).

Men kan man då inte bli bevarad till salighet även i kyrkor som är mindre nogräknade med läran? Vi har tidigare visat att *Una Sancta*, den osynliga kyrkan som bara Gud ser, inte är begränsad till ett visst samfund, inte ens till ett renlärigt sådant. Den finns överallt där så mycket av Guds Ord finns kvar, att människor kan komma till tro. Det vore grov villfarelse att hävda något annat. Att det finns kristna i samfund med annan tro i vissa avseenden betygar de lutherska bekännelseskriterierna med all önskvärd tydlighet. Det framgår av följande citat.

Vi hysa alls intet tvivel om att det i de kyrkor, som ännu icke i alla stycken kommit till enighet med oss, finnas många gudfruktiga, redbara människor, som vandra i hjärtats enfald, icke förstå saken rätt... Men de skola – det är vårt hopp – så snart de rätt undervisats i läran, med den helige Andes ledning tillsammans med oss och våra kyrkor och skolor vända sig till Guds ords ofelbara sanning. (SKB. s. 40)

Gud är förvisso mäktig att även i villfarande kyrkor bevara kristna till salighet. Det får emellertid inte tas som en ursäkt för ett kvarblivande. Där man vet vad Gud befäller – alltså fått undervisning och ”förstår saken rätt” – och ändå inte gör som han säger, så är detta en synd som, likt alla andra medvetna synder som vi inte vill överge, kastar oss ur nåden. Gud bevarar inte dem som mot bättre vetande handlar stick i stäv med hans ord. Däremot ger han många härliga löften till de troende kristna som drivna av den Helige Ande far efter helgelse, efter att fly det onda och söka det goda enligt Guds anvisningar. Så sägs det t.ex. i 2 Kor. 6:17 f.:

Gå ut ifrån dem och skilj er ifrån dem, säger Herren.
Rör inte vid det som är orent.
Då skall jag ta emot er och vara en Fader för er,
och ni skall vara mina söner och döttrar,
säger Herren, den Allsmäktige.

7. Genom trons enhet vill Gud låta kyrkan vittna för världen

Jesus ber i sin bön att de kristna skall vara ett ”för att världen skall tro” (Joh. 17:21). Kyrkan är inte till för sig själv utan för världen, för de ogudaktiga och oomvända människorna, om vilka det heter: ”Ty så högt älskade Gud världen, att han utgav sin enfödde Son, för att var och en som tror på honom icke skall förgås utan ha evigt liv” (Joh. 3:16). Det är för att bära ut denna frälsande kärlek till världen som Gud håller kvar sin kyrka på jorden. Hon har fått missionsbefallningen: ”Gå därför ut och gör alla folk till mina lärjungar...” (Matt. 28: 19).

Trons enhet har mycket stor betydelse för all missionsverksamhet. En kyrka som på ett riktigt sätt skall kunna vittna för världen måste ha en enhetlig och biblisk bekännelse. Vi skall med Augsburgska bekännelsen frimodigt kunna säga: ”Våra kyrkor lär endräktigt...” (SKB s. 56). Världen har rätt att klart och tydligt få höra vad Gud i sitt ord säger om frälsningens väg.

Men den moderna ekumeniken förespråkar samgående och samarbete mellan olika kyrkor utan att någon läromässig enhet föreligger. Man måste bortse från sådant och gå samman, säger man, just för missionens skull, ”för att världen skall tro”. Men denna form av ekumenik gör i själva verket världen en stor otjänst: världens människor berövas successivt det Guds ord som kan föra dem till en sann omvändelse och frälsande tro på Jesus Kristus.

Den förste som mer på allvar började beträda denna väg var den fromme greve Zinzendorf, herrnhutismens grundare på 1700-talet. Han lät bl.a. den

angelägna hednamissionen, som han hyste ett brinnande intresse för, ursäkta ett visst ekumeniskt samarbete. Tanken på att föra ut den kristna splittringen till hedningarna plågade honom svårt och gjorde honom benägen att släta över vissa läroskillnader. Han anade säkert inte vilka konsekvenser i form av uttunning och upplösning av den kristna läran hans ekumeniska ansatser skulle leda till i det långa loppet.

Läroblandningens ekumeniska kyrka har i dag gjort sig själv principiellt oförmögen att följa missionsbefallningens ”lär dem att *hålla allt* vad jag har befallt er”. Ty hur kan man göra det, när enighet om vad Jesus lär varken finns eller eftersträvas?

Inte minst för missionens skull är det viktigt att hävda trons enhet och fly all gemenskap med falsk lära. Vi får inte falla för frestelsen att spela ut missionsmotivet mot läran om kyrkogemenskap. Somliga vill gärna försvara ett kvarblivande i en uppenbart villfarande kyrka med att peka på de rika missionsmöjligheterna där. Så har t.ex. de stora folkkyrkorna ett visst anseende och ställning i samhället. De har vackra kyrkorum, statligt stöd och breda kontaktytor osv. Det är uppenbart att många fler kan nås av evangelium där än i små minoritetskyrkor.

Men hur sant detta än är, så tillåter oss inte Skriften någonstans att tillhöra falska kyrkor för att kunna bedriva mission i dem. Det ges inget undantag enligt principen ”ändamålet helgar medlen”.

Att missionens Herre vinner själar också inom djupt villfarande samfund är något vi skall glädja oss över. Men vi måste komma ihåg, att han inte gör det för att vi skall gå över till dem. I stället skall vi vittna för dem när möjlighet ges, och inbjuda till den kyrka där medlemmarna inte förvirras och förleds av oklara och motsägelsefulla budskap från herdar och själasörjare som inte känner sig bundna av Skriften.

En sådan mission kan bedrivas – och är moraliskt försvarbar – bara från en position utanför den falska kyrkans gemenskap.

8. Kampen för trons enhet upphör inte förrän i härligheten

I slutet av sin översteprästerliga förbön ser Jesus med innerlig längtan fram mot den tid då de kristna nått målet och deras tro förbytts i skådande: ”Fader, jag vill, att där jag är, där skall också de som du har gett mig vara hos mig, så att de får se min härlighet...” (Joh. 17:24).

Det sägs ibland att kristna, som ändå tänkt sig till samma himmel, borde kunna umgås i samma kyrka på jorden och bortse från sina läroskillnader. De tror ju alla på samma Gud! Så enkelt är det emellertid inte.

I himmelen finns det inte olika samfund och olika uppfattningar. Där finns bara *före detta* katoliker, lutheraner, baptister osv, som blivit frälsta av nåd allena för Kristi skull, och som nu lever i en fullkomlig, salig och synlig enighet i alla avseenden. Men här på jorden råder det delade meningar om Gud och om vad han säger i sitt ord. När den ene säger att Gud lär det eller det, och den andre hävdar motsatsen, så är det ju inte riktigt samme Gud man tror på. Hur vi skall förhålla oss i den situationen har, som vi sett i det föregående, Jesus och hans apostlar gett oss klara besked om.

Så länge jorden står och Satan och synden är verksamma, kommer det att finnas olika tro. Därför måste den sanna kyrkan alltid vara den stridande kyrkan, som i trohet mot Ordet kämpar ”för den tro som en gång för alla har blivit överlämnad åt de heliga” (Jud. v. 3). Att ge upp den kampen är i själva verket att ge upp det heliga evangeliet, det goda budskapet om nåd och rättfärdiggörelse från Gud genom Jesus Kristus, det enda som kan befolka himmelen med frälsta syndare.

Rättrogna kyrkor enligt Guds vilja är inte något självklart givet i varje land och tid. De kan uppstå, och de kan försvinna när man inte längre är beredd att kämpa trons goda kamp. Men ett är säkert: Gud vill att kyrkor med trons enhet skall finnas också bland oss, i vårt land och i vår tid. Därför kallar han oss att ifråga om kyrkogemenskap inte blott vara Ordets hörare, utan också dess görare.

Det är en utomordentligt stor, viktig och härlig uppgift att få vara med och kämpa för Guds kyrka på jorden och inbjuda till kyrkan, till vår tids Noas ark. Men samtidigt måste vi ha klart för oss, att det inte är någon särskilt ärofull kamp i människors ögon. Den sanna kyrkan har sällan hört till de etablerade, allmänt erkända kyrkorna, utan har fått finna sig i att bli hänförd till gruppen av okunniga, inskränkta och vilseförda sekter. Men av sådant skall vi inte låta oss nedslås. Det hör med till kristenlivets villkor, till korsbärandet i Kristi efterföljd, till lidandet och kampen här i världen, som skall fortgå ända till dess Herren kommer åter och för sin kyrka in i härligheten.

Vi ber i Fader vår, att Guds namn skall bli helgat. Det är egentligen en bön om trons enhet på jorden. ”Hur sker det?” frågar Luther i Lilla Katekesen. Svar:

När Guds ord läres rent och klart och vi lever därefter heligt såsom Guds barn gör. Hjälp oss därtill, käre himmelske Fader!

Men den som lär och lever annorlunda än Guds ord lär, han ohelgar ibland oss Guds namn. Därför bevare oss, milde Herre Gud!

Nu behöver vi ständigt bedja bönen Fader vår. Först i härligheten, när Jesu översteprästerliga förbön är helt uppfylld, ersätts den med andra böner och lovsånger.

